

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

— Ἐπιστολὴ Μανουὴλ Παλασιολόγου πρὸς τοὺς Σενατούς. Ἐν τῷ Δημοσίῳ ἀρχεῖῳ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Σιένης (Archivio di Stato) ἐν ταῖς Lettere missive al Consistoro Vol. N° 1845) ἀπόκειται, ἐκτεθειμένη νῦν μεταξὺ τῶν ἐν προθήκαις εἰς κοινὴν θέαν προκειμένων ἐγγράφων, ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Παλασιολόγου·

Manuel in Cristo Deo fidelis imperator et moderator Romeorum Paleologus semper Augustus Reverendissimo in Cristo atque Egregiis et potentibus viris dominis. . . . Episcopo et Antianis Civitatis Senarum Amicis Carissimis Imperii nostri, salutem et plenitudinem gaudiorum. Dilectissimi ex relationibus tam nobilis militis domini Nicolay Nothara quam Galeoti Lomelini Ambasiatorum nostrorum, precepimus qualiter in Civitate vestra recolecti sunt ducati sive floreni quingenti auri in subsidium nostrum et ex ordinacione Summi Pontificis, pro inde tenemur vobis obligati. Scientesque propter merita que apud Deum famamque quam vos et cives vestri apud tocius orbis incolas consequemini, nobis complacentiam non modicum attulisse. Et quia dicti floreni adhuc sunt penes vos vel alios in dicta Civitate vestra, rogamus vos quatenus ipsos trasmitere vellitis in Venecis nomine nostro nobilibus viris dominis Benedicto Syperancio et Francisco de Guirardis, qui iam alias pecuniarum quantitates simili de causa recolectas nomine nostro receperunt, ad hoc ut ipsi valeant dictos ducatos sive florenos quingentos cum aliis pecuniarum quantitibus ad cambium nobis trasmitere iuxta commissionem tam vobis quam ipsis datam per dictos nostros am-

basiatores. Valeant et agant vestre reverentia et amicitia in optatis prospere tempore longiore.

Datum Constantinopoli MCCCLXXXVIII die XXii septembris.

μηνί Σεπτεμβρίῳ, ἰνδ. η' †

"Οπισθιν δέ·

Reverendissimo in Cristo atque Egregiis et potentibus viris dominis... Episcopo et... Antianis Civitatis Senarum amicis carissimis imperii nostri.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶνε κατὰ τοῦτο πολύτιμος, ὅτι διδάσκει ἡμᾶς ὅσῳσον ἀνεπαρκῆ ἦσαν τὰ ποτελέσματα τῶν εἰς τὴν Δύσιν πρεσβειῶν, ἃς ἀπέστειλεν ὁ Μανουὴλ Παλαιολόγος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος, πρὶν ἢ αὐτὸς ἐπιχειρήσῃ τὴν μακρὰν αὐτοῦ ἀνά τὰς αὐλὰς τῶν Ἑσπερίων δυνατῶν περιοδείαν τελευτῶντος τοῦ 1399. Περὶ τῶν κατωρθωμένων ὑπὸ τῶν πρεσβειῶν τούτων, τοῦ Νικολάου Νοταρᾶ καὶ τοῦ Θεοδώρου Καντακουζηνοῦ, οὐδὲν ἰγνώσκουμεν μέχρι τοῦδε εἰδικώτερον. Τὸν Νοταρᾶν, ὅστις εἶνε ὁ πατὴρ τοῦ ἐκ τῶν ἡμερῶν τῆς πολιορκίας καὶ τῆς ἀλώσεως γνωστοτάτου μεγάλου δουκὸς Λουκᾶ, εὕρισκομεν ἐν Βενετίᾳ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1398, ὡς διδάσκει ἡμᾶς ἐγγραφον τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Βενετίας Commemoriali IX, 126, δι' οὗ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Κάρολος Σ' ζητεῖ τὴν σύμπραξιν τῆς Βενετίας πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν Τούρκων καὶ συνιστᾷ τὸν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος χάριν αἰτήσεως βοηθείας παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἡγεμόνων ἀποσταλέντα Λουκᾶν Νοταρᾶν (22 Ἰουλίου 1398 φ. 46 παρὰ τῷ *Predelli Regesti dei Commemoriali* Τόμ. Γ' σ. 262). Ἐκ δὲ τοῦ ἀνωτέρω ἐκδοθέντος ἐγγράφου γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ Νοταρᾶς μετέβη καὶ εἰς Σιένην καὶ κατώρθωσε τὴν ἐν αὐτῇ περισυλλογὴν πεντακοσίων χρυσῶν δουκάτων πρὸς βοήθειαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπειδὴ δὲ τὰ εἰρημένα χρήματα εὕρισκοντο ἀκόμη δι' ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς λόγον ἐν Σιένη, ὁ Μανουὴλ Παλαιολόγος ἐξαιτεῖται τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1399, ἄρα μῆνάς τινας πρὸ τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἀναχωρήσεως, τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν. Τίς δὲ ὁ μετὰ τοῦ Νοταρᾶ συμμνημονευόμενος ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἕτερος πρέσβυς τοῦ αὐτοκράτορος, Γαλιῶτος Λομαλίνος, δὲν

γινώσκωμεν. Συμπαρηκολούθησε δὲ οὗτος πιθανῶς ἐκ Βενετίας τὸν Νοταρᾶν πρεσβεύοντα εἰς τὰς λοιπὰς ἰταλικὰς πόλεις.

Ἡ ἐπιστολὴ παραδόξως δὲν φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλὰ περιέρχον μόνον μνηολογίαν ἱερυθρᾶν, ἧς, ἀναλυθείσης ἤδη ἀνωτέρω, παρέχω ἐνταῦθα πανομοιότυπον ἐν φυσικῷ μεγέθει.

— **Σημεῖον ὁ θυρεὸς παρὰ Βυζαντινοίς.** Ἐχομεν τρία παραδείγματα πείθοντα, ὅτι τὸν θυρεὸν ἐκάλουν σημεῖον οἱ Βυζαντινοί. Καὶ δὴ πρῶτον ἐν τῷ Προστάγματι τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου ὑπὲρ τοῦ Φλωρεντίνου Ἰωάννου Τεμορέλης (De Morellis) ἐπιβραβεύεται εἰς αὐτὸν καὶ τὸ δικαίωμα, ἵνα διηνεκῶς ἔχη ἀδειαν χρῆσθαι τῷ συνήθει σημείῳ τῆς βασιλείας μου μετὰ τῆς ὀφειλομένης καὶ προσηκούσης αἰδοῦς καὶ τιμῆς ἐν τοῖς φλαμούλοις αὐτοῦ (Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Δ' σ. 189). Τὰ αὐτὰ δ' ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ Παγκρατίου Μιχαὴλ Φιδίνη ἐτέρῳ ὁμοίῳ Προστάγματι τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος (Αὐτόθι σ. 300 κ. ἑ.). Τρίτον δ' ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς ἀκροπόλεως τῶν Πατρῶν σώζονται ἐγγεγλυμμένοι δύο θυρεοὶ τοῦ τελευταίου πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου ἀνακτήσεως τῆς πόλεως Λατίνου αὐτῆς ἀρχιεπισκόπου. Τούτων δὲ ὁ ἕτερος φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν· Σημεῖον αὐθέντου Πανδούλφου ντὲ Μαλατέστοις μτροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν τοῦ ἀνακαινίσαντος τὸν τῆδε θεῖον ναὸν τῷ χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ εἰκοστῷ ἔτει,

ἧτις ἀντιστοιχεῖ πρὸς λατινικὴν ἐπιγραφὴν ἀρχομένην διὰ τοῦ *Insignum seu arma domum Pantulphi de Malatestis*. Ἴδε τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας καὶ τὰς εἰκόνας τῶν σημεῖων, ἢ τὴν ἐτέραν αὐτῶν ἐκδομένης πρότερον ὑπὸ τοῦ Pouqueville καὶ ἐν τῇ Expedition Scientifique de Morée, ἐν τῷ Corpus Inscriptionum Graecarum Τόμ. Δ' σ. 356 ἀριθ. 877b, ὑπὸ Στ. Θωμοπούλου ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας Τόμ. Α' σ. 523 κ. ε. καὶ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς πόλεως Πατρῶν (Ἐν Ἀθήναις, 1888 σ. 323) καὶ ἐν τῇ ἐμῇ Ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος Τόμ. Ε' σ. 798. Ἄλλα δὲ χωρία δὴν εὐρον μὲν ἐν τοῖς ἄλλως λίαν ἀνεπαρκέσι λεξιλογίοις τῶν Βυζαντινῶν ἱστορικῶν ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Βόννης, ἀλλ' ἴσως εὐρεθῶσι τοιαῦτα δι' ἐπιμελοῦς ἐρεύνης παρά τε τοῖς ἱστορικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις βυζαντιακοῖς συγγραφεῦσιν. Ὅπως δὴ ποτε δ' ἡ νέα σημασία τῆς λέξεως ταύτης πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τὰ λεξικά.

— **Σκέπιον ἀνύπαρκτος λέξις.** Ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Gretser συνταχθέντι ἑλληνικῷ λεξιλογίῳ τῆς συγγραφῆς τοῦ Κωδινού περὶ τῶν ὄφρικιαλίων τοῦ παλατίου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ὄφρικίων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας φέρεται ἐν τῇ ἐκδόσει Βόννης καὶ ἡ λέξις σκέπιον μετὰ παραπομπῆς εἰς σ. 14,8. Ἐκεῖ δ' ἀναγινώσκουμεν τὰ ἐξῆς· τὸ δὲ τῆς σέλλας ἐπανωσκέπιον λευκὸς κάμπος ἦως (γρ. ἦγουν) πεδίον μετὰ ἀετῶν κοκκίνων μικρῶν. Κακῶς λοιπὸν μνημονεύεται τὸ χωρίον τοῦτο ἀντὶ τοῦ ἐν σ. 30,13, ὅπου ἀναγινώσκονται τὰδε· σέλλας βασιλικὰς καὶ χαλινοὺς ἐπάνω σκέπια πάντα καινά. Ἄλλ' ἐκ τοῦ ὀρθῶς ἔχοντος πρώτου χωρίου διδασκόμεθα, ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ πρέπει νὰ διορθώσωμεν ἐπανωσκέπια. Κατὰ ταῦτα δὲ ἡ λέξις σκέπιον πρέπει νὰ διαγραφῇ ἐκ τοῦ Index graecus τοῦ Gretser καὶ νὰ προστεθῇ τὸ ἐπανωσκέπιον, ὅπερ λείπει. Ἐν δὲ τῷ Glossarium τοῦ Ducange ὀρθῶς ἔχει παραληφθῆ μόνον τὸ ἐπανωσκέπιον, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ σκέπιον, παρὰ δὲ τῷ Σοφοκλεῖ (Sophocles) λείπουσιν ἀμφότεραι αἱ λέξεις.

— **Συργῆντε Λεζενιάνω.** Ὁ Ἐμμανουὴλ Miller ἐν τῷ συμπληρωματικῷ καταλόγῳ τῶν ἑλληνικῶν κωδικῶν τῆς Μαδρίτης (Bibliothèque royale de Madrid. Catalogue des manuscrits grecs. Supplement du Catalogue d'Iriarte ἐν Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque Nationale. Ἐν Παρίσις,

1886 Τόμ. ΛΑ' σ. 100) ποιεῖται μνείαν καὶ τοῦ κώδικος O 77 (Iriarte 83) ὡς περιλαμβανόντος συλλογῆς τῶν ἔργων Ματθαίου Παναρέτου τοῦ κοιαιστώρος κατὰ Λατίνων. Ἴδε περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐν τῇ μονῇ Σταυρονικήτα κώδικος Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Δ' σ. 265 ἀρ. γ' Ε' 113. Ἄλλος δὲ κώδιξ τῶν αὐτῶν ἔργων εἶνε ὁ ἐν Βιέννῃ (*Lambecius Commentarii Misc.* Ε' σ. 176 κ. ἑ.). Ἀναγράφει δὲ ὁ Miller ὡς ἐν φ. 22 τοῦ Μεδριταίου κώδικος περιλαμβανομένην καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τῷ περιποθῆτῳ θεῷ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως συργῆντε Λεζινιάνῳ ὁ ἐλάχιστος ἐν ἱερομονάχοις Ματθαῖος, καὶ προτείνει μετὰ τίνος δισταγμοῦ (*fort.*) τὴν διόρθωσιν τοῦ συργῆντε εἰς συργέντη. Ἄλλ' ἡ διόρθωσις αὕτη, ἣτις ἄλλως οὐδὲν θὰ ἐσήμεινεν, εἶνε ὄλως περιττή. Ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος ἔχει ὀρθῶς, μόνον δὲ τὸ συργῆντε πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ εἰς σύρ γῆ ντε, ἐπομένου τοῦ Λεζινιάνῳ, ὅπερ ὀρθότερον θὰ ἔπρεπε νὰ γραφῆ Λουζινιάνῳ. Οὕτω Συργιάννης μεταγράφεται παρὰ τῷ Νικηφόρῳ Γρηγορᾷ (ἐκδ. Βόννης σ. 623, 11) ὁ Sir Jean, Συργουλίαρμος Μιχέλης ὁ Sir Guilielmo Micheli ἐν τῇ συνθήκῃ τῶν Βενετῶν μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Τραπιζούντος Ἰωάννου Ἀλεξίου Γ' (*Pasini Codices manuscripti bibliothecae Regiae Taurinensis*. Ἐν Ταυρίνῳ, 1749 Τόμ. Α' σ. 222 κ. ἑ. — *Miklosich - Müller Acta et diplomata* Τόμ. Γ' σ. 130 κ. ἑ.), καὶ Συργῆς Ντελενουζιαν ὁ Sir Gui Lusignan παρὰ τῷ Ἰωάννῃ Καντακουζηνῷ (ἐκδ. Βόννης Τόμ. Β' σ. 191, 2 καὶ 24. Τοῦτον λέγει ὁ Καντακουζηνὸς τὸν βασιλέως Ἀνδρονίκου Ἀλεξίου, τὸν Κύπρου ῥηγὸς υἱόν).

— Ὁ Λακεδαιμόνιος βιβλιογράφος Δημητρίος Καβάκης. Εἰς τὰ ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Δ' σ. 331 κ. ἑ. γεγραμμένα περὶ τοῦ Λακεδαιμονίου βιβλιογράφου Δημητρίου Παουλ Καβάκη προσθετὰ καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐν τῷ κώδικι *Vaticanus graecus* 571, περιέχοντι ὁμιλίαις τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, γεγραμμένας τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, φέρονται ἐν φ. 248^b γεγραμμένα χεῖρὶ τοῦ Καβάκη τάδε·

Δημητρίου

† Τῆς σῆς πάτερ ἔδει φωνῆς τῷ μέλλοντι τῶν σῶν λόγων λέγειν ἐγκώμια· ἐπεὶ δ' ἐξ ἐκείνης τῆς δυνάμεως πάντες οἱ μέχρι νῦν οὐδ' ὅσον εἰπεῖν ἀπολείπονται· λείπεται

τοῖς ἀναγινώσκουσι ὡσπερ ἄλλῳ τι τῶν ἀπορρήτων σιγῆ μόνον τὴν σὴν γλῶτταν σέδεσθαι καὶ τιμᾶν παρὰ θεοῦ τῆ καὶ σοῦ χάριν αἰτεῖν ὧν γοῦν παραινεῖς τοὺς καρπούς, τούτους αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ἔργων δεικνύουσι καὶ ταύτην σοι τῶν χρυσῶν λόγων ἀποδιδόναι τὴν ἀμοιβήν. †

Ὁ αὐτὸς δὲ Δημήτριος Καβάκης ἔγραψε πιθανώτατα, ὡς εικάζω ἐκ τῆς γραφῆς, καὶ τὰ φ. 170^a - 235^b τοῦ κώδικος Vaticanus graecus 1416, ἐν οἷς περιέχονται α' Ἀρσενίου Ἀ Παροιμιῶν συνθήκης. Ἀρχὴ τοῦ Α'. Περιλαμβάνονται δ' ἐν αὐτοῖς μόνον τὰ ἐκ τοῦ γράμματος Α, ἀρχόμενα διὰ τῶν λέξεων Ἀβυδηνῶν ἐπιφόρημα, μένοντα δὲ καὶ ταῦτ' ἀτελεῆ.

Εἰς δὲ τοὺς ὑπὸ τοῦ Καβάκη γεγραμμένους κώδικας προσθετός καὶ ὁ Λαυρεντιακὸς Plut. XXVIII (;) cod. 42 περιέχων τὴν Γεωγραφίαν τοῦ Πτολεμαίου καὶ γραφεὶς ὑπ' αὐτοῦ τῷ 1445. Ἴδε *Bandini* Τόμ. Β' σ. 66.

— Φραγκίσκος Ἀκκίδας ἢ Ἀτζίδας. Παρὰ τῷ *Mas Latrie* (*Histoire de l'île de Chypre*. Ἐν Παρισίαις. 1885 Τόμ. Γ' σ. 566-570) φέρεται ἐκδεδωμένον ὑπόμνημα περὶ τῆς Κύπρου, ὅπερ ὑπέβαλεν ἐν ἔτει 1600 εἰς τὸν δούκα Σαβαυδίας Κάρολον Ἐμμανουὴλ Α' ὁ Ῥόδιος Φραγκίσκος Ἀκκίδας συμφώνως πρὸς τὰς πληροφορίας τοῦ Ἑλλήνος ἀρχιεπισκόπου Λευκοσίας. Ἀπεστάλη δὲ οὗτος εἰς τὴν Κύπρον ὑπὸ τοῦ εἰρημένου δουκὸς, ὅπως μελετήσῃ τὰ τῆς νήσου κατόπιν προτάσεως τοῦ ἐν Κύπρῳ διατρίβοντος Κυπρίου Εὐγενίου Μπενάκη, ὅστις παρεκάλεσε τὸν Κάρολον Ἐμμανουὴλ νὰ διενεργήσῃ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1571 τουρκοκρατουμένης Κύπρου ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅτι αὕτη, ἀπελευθερουμένη δι' αὐτοῦ, θὰ ὑπεχρεούτο νὰ πληρόνη εἰς αὐτὸν τὸν τίως εἰς τὸν σουλτᾶνον ἀποτινόμενον φόρον. Ἴδε καὶ Σάθαν ἐν *Νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ* σ. 401.

Πλειότερά τινα περὶ τοῦ Φραγκίσκου, οὐ τὸ ἐπώνυμον φέρεται γεγραμμένον ὅτε μὲν Ἀκκίδας, ὅτε δὲ Ἀτζίδας, μαθάνομεν ἄλλοθεν, μάλιστα δ' ἐκ τῆς πραγματείας τοῦ *Battifol* *La Vaticane de Paul III à Paul V* ἐν τῇ *Revue des questions historiques* Τόμ. ΜΕ' τοῦ 1889 σ. 177 κ. ἰ. καὶ ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ μετὰ προσθηκῶν. Ἦτο δὴλα δὴ ὁ Ἀκκίδας βιβλιογράφος καὶ κτήτωρ κωδίκων, εὐρίσκοντο δὲ χειρόγραφ' αὐτοῦ τοῦτο μὲν ἐν τῇ Βατικανῇ βιβλιοθήκῃ, τοῦτο δ' ἐν τῇ τοῦ

Γρηγοριανοῦ Collegio greco ἐν Ῥώμῃ, Ἐκ καταλόγου τινός, ἀποκειμένου ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ καὶ φέροντος ἀριθμὸν Vaticanus latinus 7139, ἐπιγραφομένου δὲ Index librorum manuseriptorum, qui ex Collegio greco Urbis in Bibliothecam Vaticanam translati sunt jubente Paulo V. Pont. Max.) γίνεται δῆλον, ὅτι ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ περιλαμβανομένων ἐβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ κωδίκων οἱ πλείστοι ἀνήκον εἰς τὴν Βατικανικὴν βιβλιοθήκην, εἰσηγούμενου δὲ τοῦ καρδινάλιου Καράφα ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Πάπα εἰς τὸ Κολλέγιον ἐκεῖνο ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἦσαν διπλοῖ. Τοῦτο δ' ἀληθεύει τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τινὰ τῶν χειρογράφων, ἀνήκοντα εἰς τὸν Φραγκίσκον Ἀκκίδαν, ἅτινα οὗτος διὰ τοῦ αὐτοῦ καρδινάλιου εἶχε δωρήσει εἰς τὸν Πάπαν. Ὁ δὲ Battifol εὗρεν ἐν τινι φακέλῳ, ἀνήκοντι εἰς τὸ καρδινάλιον Sirleto καὶ ἀποκειμένῳ νῦν ἐν τῷ Βατικανῷ (Vaticanus graecus 2124), πέντ' ἐπιστολάς τοῦ πατρὸς τοῦ Φραγκίσκου, ὅστις ἐκαλεῖτο Ἐμμανουήλ. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον οὗτος εἶχε χρηματίσει χωρεπίσκοπος ἐν Ῥόδῳ, εἶτα δ' ἐγκαθιδρύθη ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας, ὅπου ὁ πάπυς εἶχε διορίσει αὐτὸν ἀποστολικὸν ἐπίτροπον. Αἱ αὐταὶ δ' ἐπιστολὴν διδάσκουσιν ἡμᾶς καὶ τινὰ περὶ τοῦ Φραγκίσκου. Ἡ πρώτη τῶν ἐπιστολῶν, γεγραμμένη τῷ 1583, ἀπευθύνεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸν υἱόν, ἄρτι μεταβάντα εἰς Ῥώμην ἐκ Μεσσήνης, ὅπου ἦτο πρωτονοτάριος καὶ πρωτοπαπᾶς καθολικός. Ἐξηκολούθησε δ' ὁ πατὴρ διαβίων γηραιὸς ἤδη ἐν Μεσσήνῃ μέχρι τοῦλάχιστον τοῦ 1591. Μετὰ δὲ τὸ 1583 ὁ Φραγκίσκος μετέβη, ὡς μανθάνομεν ἐκ τινος τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν τοῦ πατρὸς, εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὅπου παρέσχεν ὑπηρεσίας εἰς τὸν χριστιανισμόν, ἀποβαλὼν τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐπισύρων τὴν ὑπόληψιν τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν. Ἐμελλε δὲ μετὰ τὴν στρατείαν ἐκεῖνην νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου καὶ εὗρισκομεν αὐτὸν πράγματι τῷ 1585. Προσῆνεγκε δ' εἰς τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐν ὄλῳ τριάκοντα χειρόγραφα. Τούτων τινὰ μὲν λανθάνουσιν ἐν τῇ Βατικανῇ, δεκαοκτῶ δ' αὐτῶν ἀνεῦρεν ὁ Battifol ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Collegio greco, δωρηθέντα εἰς αὐτὸ ὑπὸ τοῦ πάπα Σίξτου Ε', εἰς ὃν εἶχε χαρίσει αὐτὰ ὁ Φραγκίσκος. Ἄπαντα δὲ ταῦτα φέρουσιν ἐν τινι τῶν παραφύλλων τῆς ἀρχῆς σημεῖωμα τοῦ δωρητοῦ, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ κώδικος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποτελούντων αὐτὸν φύλλων καὶ ἄλλο δὲ ἄνορθόγραφον σημεῖωμα ἐν τέλει. Ἐν δὲ τοιοῦτο σημεῖωμα,

ἰκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Battifol, ἔχει ὡς· Φραγκίσκος Ἀκκίδας τοῦ Ἡμανουῆλος χωρελισκόπου Ροδίου υἱὸς πρωτονοτάριος καὶ πρωτοπαπᾶς καθολικὸς Μεσίνης τῆς Σικελίας. Ἀλλὰ καὶ ἀδελφὸν εἶχεν ὁ Φραγκίσκος, καθολικὸν ἱερέα, γράψαντα τὸν Vaticanus graecus 1531, Μηναιὸν, ἐν ᾧ ἀναγινώσκονται τάδε· τοῦ ευλαβεστάτου ἱερέος δὸν Ἐμανουῆλ Ἀτζίδα. . . ἔγραψα ἐγὼ ὁ υἱὸς αὐτοῦ δὸν Πέτρος Ἀτζίδας. Καὶ τὰ μὲν πλείστα τῶν ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου Ἀκκίδα εἰς τὸν πάπαν δωρηθέντων χειρογράφων ἦσαν ἐξ Ἀνατολῆς, ὁπόθεν εἶχον κοιμισθῆ ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς, ὀλίγα δὲ τινα εἶχον γραφῆ ἐν Ἰταλίᾳ ἢ προήρχοντο ἐξ αὐτῆς.

Ἐν τέλει παρατηρητέον, ὅτι οὐδαμῶθεν βεβαιοῦται, ὅτι ὁ Ἐμανουῆλ Ἀκκίδας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν, καθ' ἃ ἀποδέχεται ὁ Battifol, Κύπριοι καὶ οὐχὶ Ῥόδιοι.

Τὰ δ' ἐν τῇ Βυτικανῇ ἐναπομένοντα χειρόγραφα τῶν ποτὲ ἀνηκόντων εἰς τὸν Ἀκκίδα φέρουσι σήμερον τοὺς ἀριθμοὺς Vaticanus graecus 1501 καὶ ἐξῆς κατὰ τι σημεῖωμα τοῦ R[ichard] F[örster] παρὰ *Gardthausen* (*Sammlungen und Cataloge griechischer Handschriften*. Ἐν Λειψίᾳ. 1903 σ. 43). Οἱ ἀριθμοὶ δὲ οὗτοι εἶνε ἀκριβέστερον οἱ ἐξῆς· 1504, 1516, 1517, 1528, 1542, 1543, 1544, 1581, 1601, 1606, 1609. Ἴδε *Carini* *La Biblioteca Vaticana* ἔκδ. 6'. Ἐν Ῥώμῃ. 1893. Πρβλ. *Hugo Rabe* ἐν τῷ *Centralblatt für Bibliothekswesen* Τόμ. 1B' (1895) σ. 442 ἐν σημ. 2.

— **Θωμᾶς καὶ Μᾶρκος Βαθᾶς.** Ὁ Ἰωάννης Βελοῦδος ἐν τῷ Ἱστορικῷ ὑπομνήματι «Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικίαι ἐν Βενετίᾳ» (ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τῆς Βενετίας Χρυσάλλης, Ἔτος 1E', 1872 σ. 42) λέγει τὰ ἐξῆς· «Τοῦ δὲ θείου Βήματος, ἔχοντος πρὸ τῆς εἰσόδου βαθμίδας ἐκ μαρμάρου κοκκίνου δύο, τὸν ὄροφον ἀπαρτίζουσι τρεῖς θόλοι. Καὶ ὁ μὲν μέσος, εἰς πισσοὺς στηριζόμενος, ὑπερφερῆς ὑπάρχει καὶ καμαρωτός. Συνήρτηται δὲ τούτῳ καὶ τὸ κατ' ἀνατολὰς, ἄνωθεν τῆς ἱερᾶς κόγχης, ἢ καὶ ἀψίδος, ψηφιδωτὸν ἡμιθάλιον· ἐν ᾧ πρόκειται, ἰχνογραφημένος ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνου Θωμᾶ τοῦ Βαθᾶ (τῷ 1597-8), καὶ ἐπὶ θρόνου καθήμενος, οἶον εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τοὺς ἐπ' αὐτῷ πεποιθότας, ὁ Δεσπότης Χριστὸς, πασιφανῆς καὶ περισμνος». Καὶ περὶ μὲν τοῦ ζωγράφου τούτου Θωμᾶ τοῦ Βαθᾶ δὲν γινώσκομέν τι πλείοτερον. Ἀλλ' εἶνε λίαν πιθανόν, ὅτι πρέπει νὰ εἰσα-

χετίσωμεν αὐτὸν πρὸς τὸν Μάρκον Βαθᾶν, τὸν ξυλογράφον τὸν χαράξαντα μεσοῦντος τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος (;) τὴν εἰκόνα τοῦ Σκορδουλίου τὴν ἐκδεδωμένην καὶ παρὰ τῷ *Legrand* (*Bibliothèque heliénique*. . . aux XVe et XVIe siècles Τόμ. Α' σ. 315), περὶ ἧς ἴδε καὶ Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Β' σ. 32 σημ. 1. Οὐδαμῶς δὴλα δὴ ἀπίθανον, ὅτι ὁ ζωγράφος Θωμάς ἦτο υἱὸς τοῦ ζωγράφου Μάρκου, συνεχίζων τὴν καλλιτεχνικὴν δεξιότητα τοῦ πατρός. Ἴσως δὲ ἠδυνάμειθα καὶ νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Μάρκος Βαθᾶς ἐχάραξε τὴν εἰκόνα τοῦ Κρητὸς Σκορδουλίου, ἦτο καὶ οὗτος Κρῆς.

— **Ἀλέξανδρος Συγκλητικὸς.** Τὸ ἐν τῇ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Βενετίᾳ μνημεῖον, Γαβριὴλ Φιλαδελφείας τοῦ Σιθῆρου, κατεσκευασμένον τῷ 1609, ἔχει κατὰ τὸν Ἰωάννην Βελοῦδον (Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ, ἐν τῷ βενετικῷ ἡμερολογίῳ Χρυσάλλης, Ἔτος ΙΕ', 1872, σ. 33) εἰς κατάχρυσον ἐπίπεδον ἐπιγραφὴν τοῦ ἐκ Κύπρου Ἀλεξάνδρου τοῦ Συγκλητικοῦ. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Συγκλητικὸς οὗτος πρέπει βεβαίως νὰ ὑποληφθῆ καταγόμενος ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου Κυπρίου οἴκου, ἐξ οὗ ὁ Ἰωάννης Συγκλητικὸς καὶ Μαρία ἡ Συγκλητικὴ, περὶ ὧν ἴδε Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Δ' σ. 244 κ. ἑ.

— **Βυζαντιακὸν ὠρολόγιον.** Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἐν Θήβαις Ἀρχαιολογικοῦ μουσείου ἀπόκεινται καὶ τινες βυζαντιακοὶ ἐνεπίγραφοι λίθοι, πρὸς δὲ καὶ ἡλιακὸν ὠρολόγιον τῶν βυζαντιακῶν χρόνων, φέρον ἀριθμὸν κατατάξεως 138. Ἐχει δὲ τοῦτο διαιρέσεις τῶν ὥρων φερούσας ἀριθμοὺς διὰ γραμμάτων Α - ΙΒ, ἐν οἷς τὸ Ζ ἔχει τὸ σχῆμα τὸδε: ζ.

— **Δοξίμων καὶ ὄχι δοξίμων.** Ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῇ ἀρχομένη ὅπου ἤλθε Θεοφάνης (*Theophanes continatus* ἐκδ. Βόννης σ. 142,1), τοῦ λόγου ὄντος περὶ τῆς φιάλης τοῦ Σίγματος, λέγονται καὶ τὰ ἐξῆς: ἡ δὲ δὴ φιάλη κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δοξίμων, πιστακίων καὶ ἀμυγδάλων, ἀλλὰ μὴν καὶ κουναρίων πεπληρωμένη, κονδίτου ἐκ στροβιλίου ἐκδιδομένου, πᾶσιν ἐκίρνα καὶ παρεῖχε τρυφᾶν τοῖς ὅσοι δι' ἐφέσεως εἶχον τῶν ἐστηκότων ἐκεῖ. Ἡ δὲ λατινικὴ μετάφρασις τοῦ χωρίου τούτου ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου *Combesis* ἔχει ὡδε: *phiala autem, quo tempore nuces et amygdala frugesque aliae ac poma esui apta*

sunt, condito plena, se ex cochlea effundente, quisque astantium vellet, miscebat praebebatque delicias. Ἡ μετάφρασις αὐτὴ δεικνύει δεινὴν παρανόησιν τοῦ ὅλου χωρίου οὐ μόνον περὶ τὴν σύνταξιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ἔννοιαν τῶν καθ' ἕκαστον. Καὶ ὁμως ἡ σύνταξις εἶνε ἀπλουστάτη, ἔχουσα οὕτω· ἡ φιάλη πεπληρωμένη πιστακίων καὶ ἀμυγδάλων, ἀλλὰ μὴν καὶ κουναρίων, ἐκίρνα πᾶσι καὶ παρείχε τρυφὴν. . . κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δοξίμων, κονδίτου ἐκ στροβιλίου ἐκδιδομένου. Τῶν δὲ λέξεων ἐκάστων τὰ μὲν πιστάκια, ὡς ἐκαλοῦντο τὰ παρ' ἡμῖν φιστίκια παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, μετάφρασις κακῶς εἰς nucēs, ἤτοι κάρυα, περὶ δὲ τὴν μετάφρασιν τῶν κουναρίων ἠστόχησεν, εἰπὼν αὐτὰ roma, εἰ μὴ συμπεριέλαθεν εἰς τὸ ὑπεκφρευκτικὸν *frugesque aliae*, εἰς ἃς ἴσως ἐκ παρανοήσεως συμπεριλήφθη καὶ τὸ ὁμοίως ἐν γενικῇ προτασσόμενον δοξίμων, οὐ οὐδεμία παρατίθεται μετάφρασις, διότι ὁ μεταφραστὴς ὑπέλαθε καὶ τοῦτο ὁπώραν καὶ, συντάξας ὁμοῦ ἀπάσας τὰς γενικὰς κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δοξίμων, πιστακίων καὶ ἀμυγδάλων, ἀλλὰ μὴν καὶ κουναρίων, μετάφρασις quo tempore nucēs et amygdala frugesque aliae ac roma esui apta sunt. Ἀλλὰ κουνάρια μὲν εἶνε τὰ νῦν κοινῶς παρ' ἡμῖν λεγόμενα κουκουνάρια, τὸ δὲ μετὰ τῶν λέξεων κατὰ τὸν καιρὸν συντακτικῶν δοξίμων εἶνε βεβαίως παρανεγνωσμένον ἀντὶ τοῦ δεξιῶν, ἤτοι δεξιῶσεων, παρουσιάσεων. Ὀρθῶς δὲ ὁ Σοφοκλῆς (E. A. Sophocles) ἐν τῷ Greek Lexicon of the Roman and Byzantine periods ('Ἐν Λονδίῳ. 1888) σ. 351 συμπεριέλαθε παραπομπὴν καὶ εἰς τοῦτο τὸ χωρίον ἐν τῇ λ. δέξιμον, ἣν γινώσκομεν καὶ ἐκ τοῦ Γενεσίου ἐκδ. Βόννης σ. 26,6 καὶ τῆς Ἐκθέσεως βασιλείου τάξεως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐκδ. Βόννης σ. 278,6, 280,4, 284,7, 482,21 καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐν τέλει παρατηρῶ, ὅτι ἀνερμήνευτον ἔμεινε τὸ δοξίμων καὶ ἐν τῇ γερμανικῇ μεταφράσει τοῦ ἀνωτέρω χωρίου τῇ παρατιθείσῃ, ὑπὸ τοῦ *Jean Paul Richter* (Quellen zur byzantinischen Kunstgeschichte. Ἐν Βιέννῃ. 1897 σ. 143), ὅπου εὐρίσκομεν ἄλλην πάλιν παρανόησιν τῆς φράσεως κονδίτου ἐκ στροβιλίου ἐκδιδομένου, ἣτις μεταφράζεται ὡς· während der Pinienapfel Getränk (κονδίτον) fliessen liess.

— **Ὁ Γεώργιος Αἰτωλὸς ὡς βιβλιογράφος.** Γεώργιος ὁ Αἰτωλός, ὁ γνωστός λόγιος τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, οὐ τοὺς Μύθους ἐξέδωκε τῷ 1896 ἐν τῷ Ε' Τόμῳ τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρείας σ. 1-102 καὶ ἐν χωριστῷ τεύχει, ἐκδοθέν-
τας ὀλίγον κατόπιον καὶ ὑπὸ τοῦ Legrand ἐν Παρισίοις (*Recueil de fables Esotériques mises en vers par Georges l'Étolien. 1896*), ἐγνωσθῆ καὶ ὡς βιβλιογράφος τοῦ κώδικος E 9 int. τῆς βιβλιοθήκης ἐκείνης, περιλαμβάνοντος τὸν Πρόκλον Διάδοχον, γραφέντος δὲ χάριν τοῦ φιλέλληνος Ἰταλοῦ ἀρχοντος Οὐίκεντίου Πινέλλου ἐν ἔτει μὴ ἀνα-
γραφομένῳ. Ἴδε *Martini Bassi Catalogus codicum graecorum Bibliothecae Ambrosianae*. Ἐν Μεδιολάνῳ. 1906 Τόμ. Β' σ. 1080.

— **Ὁ Μεγαλὸν Καλοφρενᾶς ὡς βιβλιογράφος.** Εἰς τοὺς κώδικας οὓς ἔγραψε κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα ὁ Ἀθη-
ναῖος ἱερεὺς Μεγαλὸν Καλοφρενᾶς, περὶ ὧν ἴδε τοὺς ἱμοὺς Ἀθηναίους βιβλιογράφους (ἐν Ἐπιτηρίδι Παρνασσοῦ Ἔτος Σ', 1902, σ. 176 κ. ἑ. καὶ χωριστοῦ τεύχους σ. 20 κ. ἑ.) καὶ τὰ Συμπληρώματα εἰς τοὺς Ἀθηναίους βιβλιογράφους (αὐτόθι Ἔτ. Η', 1904, σ. 89 κ. ἑ. καὶ χωριστοῦ τεύχους σ. 1 κ. ἑ.). προσθετός καὶ ὁ τῆς Ἀμβρο-
σιακῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μεδιολάνου O 142 sup., οὐ μέρος ἔγγραφοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Μεγαλὸν Καλοφρενᾶ. Ἴδε *Martini-Bassi Catalogus codicum graecorum Bibliothecae Ambrosianae*. Ἐν Μεδιολάνῳ. 1906 Τόμ. Β' σ. 697.

— **Διόρθωσις εἰς τὴν ἰταλικὴν περιγραφὴν τῆς ἀλώ-
σεως.** Ἐν ἀναλύσει τῶν περιεχομένων τῶν τριῶν πρώτων τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος, ἧτις ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ *Cultura* τῇ ἐκδιδομένῃ ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ καθηγητῶν κκ. Καίσαρος de Lollis καὶ Νικολάου Festa, καθηγητῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ῥώμης, ἐν σ. 126 τοῦ τεύ-
χους τῆς 15 Φεβρουαρίου 1909 ὑποδεικνύεται ἡ ἀνάγνωσις *barba-*
cani ἀντὶ *barbareni* ἐν τῇ ἰταλικῇ περιγραφῇ τῆς ἀλώσεως τῇ ἐκδο-
θείσῃ ἐν σ. 259 τοῦ Δ' Τόμου τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος.

— **Συγγέλλεα τῆς μονῆς Ἀσωμάτων.** Ὁ προηγούμενος τῆς μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη κ. Ἰεζεκιὴλ Βελανιδιώτης ἐπέστειλέ μοι τὰ ἐξῆς:

«Ἐπιτρέψατέ μοι παρακαλῶ τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις ἐπὶ σχετικοῦ δημοσιεύματος τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος.

α' Αναγράφοντες τρία πατριαρχικά σιγίλλια Μονῶν τῆς Ἀττικῆς ἐν τόμῳ Δ' τεύχους α' σελ. 83, μνημονεύετε καὶ ὅσα ἄλλα περιεσώθησαν ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἐν λόγω Μονὰς οὐχὶ πάντα.

α' Μεταξὺ τούτων κατὰ παραδρομὴν βεβαίως καταγράφονται καὶ σιγίλλια τῶν πατριαρχῶν Ἰωαννικίου Β', Διονυσίου Δ' καὶ Γερασίμου Γ' περὶ τῆς Μονῆς Ἁγίων Ἀναργύρων (Πετράκη ἀντὶ Ἁγίων Ἀσωμάτων) τῶν ἐτῶν 1651, 1677 καὶ 1796, μὲ παραπομπὴν εἰς Μνημεῖα Δ. Καμπούρογλου Τόμ. Α' σ. 46 καὶ 355.

α' Μονὴ μὲ ὄνομα α' Ἁγιοὶ Ἀναργυροὶ Πετράκη » οὐδαμοῦ ὑπάρχει ἢ ὑπῆρχεν, ἀλλ' εἰσὶν αὐταὶ δύο χωρισταὶ Μοναί, εἰς ἃς καὶ ἀναφέρονται τὰ ἄνω τρία σιγίλλια, ἥτοι ἡ τῶν μοναζουσῶν Μονὴ α' Ἁγιοὶ Ἀναργυροὶ τοῦ Κολοκύνθη » καὶ ἡ τῶν μοναχῶν α' Ἁγιοὶ Ἀσώματοι τοῦ Πετράκη » ἡ καὶ νῦν ὑπάρχουσα.

α' Ἡ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων Μονὴ εἶναι κατὰ μὲν τὸν Mommsen ὁ νῦν ἐνοριακὸς ναὸς τοῦ Ψυρρῆ, κατὰ δὲ τὸν κ. Καμπούρογλου εἶναι τὸ νῦν μετόχιον τοῦ Παναγίου Τάφου κάτωθεν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἡ Μονὴ αὕτη τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων προὔπηρχεν ὡς Ἐκκλησία ἐνοριακὴ, κατέστησε δὲ ταύτην Μονὴν ὁ ζηλωτὴς ἱερεὺς Δημήτριος Κολοκύνθης, ἀφιερῶσας πάσας τὰς κτήσεις αὐτοῦ ἵνα ἐν αὐτῇ ἀσκῶνται γυναῖκες. Εἰς τὴν Μονὴν ταύτην ἀναφέρονται τὰ δύο πρῶτα σιγίλλια τῶν ἐτῶν 1651 καὶ 1677, δι' ὧν ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀναγνωρίζει τὴν Μονὴν ταύτην κανονικὸν κοινόβιον.

α' Τὸ τρίτον σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Γερασίμου Σ' τοῦ 1796 ἔτους ἀναφέρεται εἰς τὴν ἑτέραν Μονὴν α' Ἁγίων Ἀσωμάτων Πετράκη », ὅπερ καὶ διεσώθη καὶ ὑφίσταται ἐν τῇ Μονῇ. Διὰ τούτου προσεπικυροῦται ἕτερον προηγούμενον τοῦ ἔτους 1777 ἐπὶ πατριάρχου Σωφρονίου, δι' οὗ ἡ ἐν Ἰμμηττῷ Μονὴ τοῦ Καρέως μετεφέρετο εἰς τὸ μετόχιον αὐτῆς α' Ἀσωμάτων Κουκουπούλι », ἐφ' οὗ ἡ τῶν Πετράκηδων γενεὰ εἶχε δικαιώματα ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ Παρθένιος Πετράκης ἐπισκεύασε τοῦτο, κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν μέχρι τοῦ νῦν ἐπιγραφὴν ἐν τῷ ναῷ. Τὸ σιγίλλιον τοῦ 1777 ἄγνωστον εἶναι εἰς ἐμὲ ἂν ἰδημοσιεύθη, ἀφοῦ ὁ κ. Καμπούρογλος ἀπλῶς ἀναφέρει ὅτι τοῦτο περιεσώθη παρὰ τῷ μακαρίτῃ συμβολαιογράφῳ Γρ. Μπουρνιά (πρὸς Ἰστ. Ἀθην. τόμ. α' σελ. 392). Περί τῆς Μονῆς α' Ἀσωμάτων Πε-

τράκη» πρβλ. καὶ ἡμέτερον δημοσίευμα ἐν Ἐκκλησιαστικῷ Φάραξ Ἀλεξανδρείας τεύχος Δεκεμβρίου 1908.

«Οὐδὲ ἦτο δυνατόν τὰ δύο σιγίλλια τῶν ἐτῶν 1651 καὶ 1677 νὰ ἀναφέρονται εἰς Μονὴν μὲ ὀνομασίαν «Πετράκη» διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἢ νῦν Μονὴ «Ἀσωμάτων Πετράκη» ἦτο μετόχιον τῆς Μονῆς Καρέως γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀσωμάτων Κουκουπούλι».

«Ἐν τῇ καταγραφῇ τῶν περιωθέντων σιγίλλίων τῶν Μονῶν Ἀττικῆς κατὰ παραδρομὴν δὲν ἐσημειώθη τὸ πατριαρχικὸν σιγίλλιον τοῦ ἔτους 1807 ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου Ε', ἀναφερόμενον εἰς τὴν Μονὴν «Ἀσωμάτων Πετράκη», δι' οὗ ἀνατίθενται εἰς τὸν ἡγούμενον Διονύσιον Πετράκη καθήκοντα ἐφόρου τῆς ἐν Ἀθήναις σχολῆς Ντέκα, ἀντὶ ἐτήσιος εἰσφορᾶς τῆς Μονῆς. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο εἶχεν ὁ τότε ἡγούμενος Διονύσιος Βερσῆς καὶ ἰδημοσιεύθη ἐν Χρυσάλλιδι τόμ. Δ σελ. 49, φυλλάδιον 75, ἄγνωστον δὲ ποῦ εὐρίσκεται σήμερον.

«Ἐν σελίδι 86 ἰδίου τεύχους τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος ἀναφέρεται τὸ σιγίλλιον τοῦ 1611 ἔτους, δι' οὗ αἱ Μοναὶ τῆς Ἀττικῆς Ταῶ καὶ Καλησιῶν ἠνώθησαν εἰς μίαν, ὡς ἐκδοθὲν ἐπὶ Νεοφύτου Β' πατριάρχου, ἐνῶ τοῦτο ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Τιμοθίου, ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ σιγίλλιον ἀναγράφει δημοσιευθὲν ἐν Μνημείοις Δ. Καμπούρογλου τόμ. α' σελ. 188. Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ πατριαρχικοῦ ἐκδότου, διότι ὄντως Τιμόθιος ὁ Α' ὁ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν ἦτο πατριάρχης κατὰ τὸ 1614 ἔτος τῆς ἐκδόσεως (πρβλ. Καταλ. Ἱστορ. Ζ. Μαθᾶ σελ. 187), ἐνῶ Νεόφυτος ὁ Β' τὸ πρῶτον μὲν ἱεραρχεῖται τὸ 1600 ἔτος, εἶτα δὲ τὸ δεύτερον τὸ 1608 ἔτος (πρβλ. Καταλ. Ἱστορ. Ζ. Μαθᾶ σελ. 186).

«Τὸ ἐν τῷ σιγίλλῳ τοῦ ἔτους 1692 ἀναφερόμενον μετόχιον τῆς Μονῆς Πεντέλης σὺν ἄλλοις Ἁγίος Γεώργιος Βρανᾶ, ἦτο ὄντως ἄλλοτε ἰδίᾳ Μονὴ, εἶτα ἀπὸ τῆς Πεντέλης περιῆλθεν εἰς ἰδιωτικὰς χεῖρας, νῦν δ' ἐξ ἀνταλλαγῆς ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν «Ἀσωμάτων Πετράκη».

— **Μεταξωτοὶ ἄρτοι.** Εἰς τὰ περὶ αὐτῶν γραφέντα ἐν σ. 486 κ. ἰ. τοῦ Ε' Τόμου τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος προσέθηκέν ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ κ. Δ. Ροῦσσος δι' ἐπιστολῆς τῆς 14 Μαρτίου καὶ ταῦτα

«Οἱ πιτυροῦντες καὶ κιβαρίται (panis cibarius) τοὺς ὁποίους ὀνειρεύεται ὁ Πτωχοπρόδρομος (ἰκδ. Legrand σ. 67 στ. 414, σ. 114

στ. 151), ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τοὺς « αὐτοπόρους » τῶν ἀρχαίων, εἶναι ἄρτοι παρσκευασμένοι μὲ ἄσπρον (ἀκοσκίνιστον) ἄλευρον, τούναντίον οἱ ἄσπροι καὶ σημιδαλαῖτοι (αὐτόθι σ. 115 στ. 178) παρσκευάζοντο ἀπὸ λεπτοκοσκινισμένου ἄλευρον (οἱ μεταξωτοὶ τοῦ Νικ. Χωνιάτου) ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τοὺς σπυροῦς καὶ κρησερίτας τῶν ἀρχαίων. Πρβλ. καὶ τὸ τῆς δημῶδους κρησαριστὸ ψωμί, ἑφτακλήσαρο ψωμί (= ἑπτακρήσαρον) μὲ τὸ ἐφτά ἐπιτατικὸν (ἐφτάψυχος τὸ τῶν ἀρχαίων ἐννεάψυχος κλ. Πρβλ. καὶ τὸ τρικυμία).

Ὡς δ' « αὐλοῦρησις » σημαίνει κόσκινον πυκνὸν καὶ ἔπειτα καὶ τὸ δι' αὐτοῦ κόσκινισμένον ἄλευρον, οὕτω « μεταξωτὸν » σημαίνει τὸ τε κόσκινον τὸ ἀπὸ μεταξωτὸν ὕφασμα κατεσκευασμένον καὶ τὸ δι' αὐτοῦ κόσκινισθὲν ἄλευρον. Πρβλ. καὶ τὰς φράσεις τῆς δημῶδους· αὐτὸς εἶνι πολὺ ἄρκουδας. Τρώγ' γούλου μιταξουτὸ ψουμί. Θά νά κάνου παξμάδια ἄμ δινέχου μιταξουτὸ (Περίστασις Θράκης) ».

— **Ἡμερολόγιον τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡρακλείου.**

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Brancacciana τῆς Νεαπόλεως ἀπόκειται σὺν τοῖς ἄλλοις ὑπ' ἀρ. 1-H-1 (ἐρυθρὸς ἀριθμὸς) = 1-E-1 (μέλας ἀριθμὸς) κῶδιξ εἰς μικρὸν 4^{ον} περιέχων ἐν φ. 387 - 413 ἡμερολόγιον τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκίας τοῦ Ἡρακλείου τῆς Κρήτης, ἐπιγραφόμενον *Diario dell' assedio di Candia 1667* καὶ ἀρχόμενον διὰ τῶν λέξεων *Candia di 14 Luglio 1667*.

— **Διορθώσεις εἰς τὰς Μονωβίας ἐπὶ τῇ ἀλώσει.** Ὁ ἡμέτερος μαθητὴς κ. Φαίδων Κουκουλῆς, δ. φ., ἐπέστειλεν ἡμῖν τῇ 12 Φεβρουαρίου ἐξ Ἰένης τὰς ἐξῆς διορθώσεις· « Νέου Ἑλληνομνημονος » Τόμ. Ε', σ. 205,3 μετὰ τὸ φθαρῆσθαι ἀντὶ ἄνω τελείας νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ἐρωτηματικὸν σημεῖον· σ. 208,1 ἀντὶ φθαρέντας γραπτίον φθαρέντα· σ. 210,15 ἀντὶ πίπτει γραπτίον ῥίπτει· ἔρα ὅτι ἀνωτέρω καὶ κατωτέρω μετεχειρίσθη ἐνεργητικὰ ῥήματα, μηχαναῖς βάλλει. . ὄρμα δέ· σ. 273,3 ἀντὶ εὐρὸν γραπτίον εὐρών· σ. 214,2 ἀντὶ ἀπόλοιτ' γραπτίον ἀπολεῖτ'· σ. 214,25 μετὰ τὸ ἐνὸς γρ. λπτίον ἄνω τελείαν· σ. 215,14 μετὰ τὸ φρένας γραπτίον κόμμα, ἐν δὲ στ. 15 μετὰ τὸ ἐλθούσης ἐρωτηματικὸν, ἀντὶ δὲ τοῦ ἦ που γραπτίον ἦ που. Πρβλ. Σοφοκλέους *Αἴαντα* ἐν στ. 622 καὶ 870 καὶ σ. 215,28: τύψομεν ἦ που τὰ στῆθι. Ἐν

τοιαύτη περιπτώσει τὸ ἐν σ. 215,18 μετὰ τὸ χαίτας ἰρωτηματικὸν πρέπει ν' ἀντικατασταθῆ διὰ τελείας· σ. 215,16 ἀντὶ ἦσης γρ. ἦσεις· σ. 216,6 ἀντὶ τοῦτο γρ. τούτου· σ. 227,5 ἀντὶ χρήσωμαι γραπτός ὁ ἀπορηματικὸς τύπος χρήσωμαι· σ. 235,16 μετὰ τὸ πανήγυριν γραπτίον ἰρωτηματικὸν σημεῖον· ὄρα κατωτέρω στ. 21· σ. 236,16 ἀντὶ προσέβαλον γρ. προσέβαλλον· ὄρα καὶ κατωτέρω στ. 19 ἐπιπλήδων καὶ στ. 20 συνέρρεον· σ. 237,4 τὸ κόμμα γραπτίον μετὰ τὸ τάξεων, ἵνα ἔχωμεν τὴν ὀρθὴν ἔκφρασιν ὄντως ἠρώων· ὄρα καὶ σ. 239,21 οἱ ἠρωες ὄντως· σ. 237,11 ἀντὶ ἀπεστερηῆσθαι γραπτίον ἀποστερεῖσθαι, οὕτω δ' ἵκανερχόμεθα εἰς τὸν παραδεδομένον καὶ μικρὸν μεταβεβλημένον τύπον ἀπεστερεῖσθαι· σ. 242,1 μετὰ τὸ πένθος γραπτίον ἰρωτηματικὸν, ἀντὶ δὲ τοῦ ἦ γραπτίον ἦ· σ. 246,9 ἀντὶ ἐκτραγωδεῖν γραπτίον ἐκτραγωδοῖν· σ. 246,21 ἀντὶ κινούμενα γραπτίον κινούμενος. Πρὸβλ. καὶ τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους κινῶν ἀκίνητον· σ. 268,11 μὴ ἀντὶ τοῦ ἀδουχοῖ πρέπει νὰ γραφῆ Ἀδύλλοι; Κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον Ἀδύλλοι, ἔθνος παρὰ τὸν Νεῖλον. Καὶ ἡμεῖς τοὺς Ἀράπηδες δὲν θεωροῦμεν μᾶλλον ἐξ Αἰγύπτου προερχομένους; ».

— **Διορθώσεις εἰς τὴν Ἐκφρασιν τῶν Ξυλοκονταρεῶν.** Ὁ ἡμέτερος μαθητὴς κ. Φαίδων Κουκουλὲς δ. φ. ἔγραψε τῇ 19 Ἰανουαρίου ἐξ Ἰένης τάδε· α' Ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Ε' σ. 15 στ. 20 ἀντὶ πνέοντες τοῦ βορρᾶ [οὕτω πράγματι ἔχει ὁ κώδιξ] γραπτίον πνέοντος τοῦ βορρᾶ. Πρὸβλ. σ. 18,20 τῷ βορρᾶ θρασυνομένῳ καὶ ἀντιπνέοντι. Ἐν σ. 18,17 ἀντὶ τεράστιον ὄντως ἦ γραπτίον ἦ ἦ τὸ πολὺ ἦν [τὴν διόρθωσιν ταύτην θεωρῶ ἀπίθανον. Ἀποδεκτὸν δὲ μᾶλλον, ὅτι μετὰ τὸ ἄρθρον ἦ ἐξέπεσε τις λέξις]. Τέλος δ' ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Προκοπίου σ. 5,1-2 ἀντὶ ἐπὶ τε τῷ Βανδήλων καὶ Γότθων βασιλεῦσι, δορυαλώτους νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γραφῆ ἐπὶ τοῖς τῶν Βανδήλων καὶ Γότθων βασιλεῦσι, δοριαλώτους ».

— **Παράγραφα.** Ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Ε' σ. 14 στ. 21 ἀντὶ χρώμα γραπτίον χρῆμα.